

ĐẠI SỨ QUÁN HỢP CHỨNG QUỐC HOA KỲ PHÒNG THÔNG TIN-VĂN HÓA

Tầng 3, Rose Garden Tower, 6 Ngọc Khánh St., Hà Nội
Tel: 831-4580 * Fax: 831-4601 * Email: irchano@pd.state.gov

**Tạp chí Điện tử của Bộ Ngoại giao Hoa Kỳ
Tập 8, Số 1, Tháng 5/2003**

DIỆN MẠO ĐANG ĐỔI THAY CỦA NGÀNH TÒA ÁN Ở HOA KỲ

Các tòa án chuyên biệt và nạn bạo hành trong gia đình

Kristin Littel

Vào những năm 1970 ở Hoa Kỳ có một phong trào hoạt động nhằm nâng cao nhận thức của công chúng về nạn bạo hành trong gia đình và ảnh hưởng xấu của nó, không chỉ đối với các nạn nhân, mà đối với cả gia đình và xã hội nói chung. Phong trào đã khơi dậy một nỗ lực chung nhằm khuyến khích cải cách sâu rộng để thay đổi cách suy nghĩ và phản ứng trước đây của các cộng đồng và tổ chức đối với loại hình tội phạm này.

Việc nâng cao sự phản ứng của hệ thống xét xử tội phạm hình sự đối với nạn bạo hành trong gia đình đã thu hút được sự quan tâm đáng kể. Các nhà hoạt động trong phong trào này đã cố gắng xóa đi nhận thức cho rằng bạo lực trong gia đình là một vấn đề riêng của mỗi gia đình. Họ đòi hỏi phải có luật nhằm ghi nhận tính chất nghiêm trọng của loại tội phạm này và những biện pháp để bảo vệ các nạn nhân và buộc những kẻ lạm dụng bạo lực phải chịu trách nhiệm pháp lý. Bà Susan Keilitz đã viết trong tài liệu có tựa đề “Chuyên biệt hóa xét xử vụ án bạo hành trong gia đình: Bản điều tra toàn quốc” rằng thực thi pháp luật là bộ phận đầu tiên của hệ thống tư pháp cần phải thay đổi cách tiếp cận các vụ án bạo hành trong gia đình, tiếp theo là truy tố, quản chế và cuối cùng là xét xử tại tòa án. Một vài nơi như Thành phố Philadelphia ở Bang Pennsylvania, Quận Cook ở Bang Illinois, và Thành phố Quincy ở Bang Massachusetts đã đi tiên phong trong việc cải cách xét xử các vụ án bạo hành trong gia đình từ những năm 80 của thế kỷ trước. Nhiều bang và địa phương khác đã tiếp tục các cuộc cải cách này một cách nghiêm túc trong suốt những năm 90. Keilitz ước tính rằng vào năm 2000, hơn 300 hệ thống tư pháp trên toàn quốc đã chuyên biệt hóa cơ cấu, quy trình và cách thức xét xử các vụ án bạo hành trong gia đình. Những cơ cấu, quy trình và cách thức này được gọi chung là "tòa án xét xử bạo hành trong gia đình".

Vào thời gian diễn ra các cải cách trong hệ thống xét xử tội phạm bạo hành trong gia đình, có một chương trình song hành nhằm nâng cao khả năng đáp ứng của tòa án đối với các gia đình và trẻ em. Có một sự lo ngại là thông thường một gia đình có khi đồng thời liên quan đến một số vụ kiện ở nhiều tòa khác nhau trong cùng một hệ thống xét xử. Các tòa bắt đầu thừa nhận rằng thật không hiệu quả nếu muốn xử lý từng vụ kiện một cách riêng rẽ. Và, như Carol Flango, Victor Flango, và H. Ted Rubin đã viết trong tài liệu có tựa đề “Các tòa đang phối hợp xét xử các vụ án gia đình như thế nào?”, một sự phản ứng riêng rẽ có thể dẫn đến việc các mệnh lệnh của tòa án mâu thuẫn với nhau. Các tòa cũng nhận thấy số vụ án ở trẻ vị thành niên và trong gia đình đang

tăng lên và trở nên phức tạp hơn với những khó khăn khác ngày càng tăng. Tuy nhiên, nhiều hệ thống tư pháp lại có ít dịch vụ dành cho các gia đình và nói chung không có sự phối hợp giữa các tòa. Tòa gia đình - một tòa riêng hoặc kiêm nhiệm thường được thành lập khi kết hợp các vụ án ở trẻ vị thành niên với các vụ án gia đình và có thẩm quyền đối với nhiều vấn đề liên quan đến gia đình - đã xuất hiện như một biện pháp nhằm khắc phục những vấn đề này. Tại nhiều bang và địa phương, các tòa này đang giúp giải quyết các vấn đề pháp lý trong gia đình theo cách thức phối hợp, toàn diện và hiệu quả hơn.

Cùng với các tòa án xét xử bạo hành trong gia đình, các Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình là những công cụ tư pháp để nâng cao sự phản ứng trước nạn bạo hành trong gia đình. Bài viết này tìm hiểu sự cần thiết phải có tòa án chuyên biệt đối với loại tội phạm này, các mô hình tòa án xét xử bạo hành trong gia đình và cơ cấu của tòa xét xử các vụ kiện gia đình cũng như phạm vi xét xử của các tòa này trong các vụ án bạo hành trong gia đình, và tầm quan trọng của sự phối hợp phản ứng của tòa án đối với nạn bạo hành trong gia đình nhằm nâng cao sự an toàn cho nạn nhân và trách nhiệm pháp lý của người phạm tội.

Nâng cao sự phản ứng của tòa án

Các tòa án xét xử bạo hành trong gia đình và nhiều tòa xét xử các vụ kiện gia đình được xác định phải nâng cao sự phản ứng trước nạn bạo hành trong gia đình. Tuy nhiên, để phát huy hiệu quả, những tòa này phải được hình thành trên cơ sở nhận thức đúng đắn về bản chất của loại tội phạm này và những lo ngại đặc biệt của các nạn nhân. Ví dụ, các tòa cần thừa nhận nội dung sau đây:

Bạo hành trong gia đình khác với các loại tội phạm khác về nhiều điểm. Bạo hành theo kiểu này là giữa những người thân quen chứ không phải giữa những người xa lạ và thường có xu hướng gia tăng. Nạn nhân thường có lý do lo sợ rằng sự can thiệp của hệ thống tư pháp chỉ làm tăng thêm sự đe dọa và lạm dụng bạo lực của kẻ phạm tội. Việc này có thể khiến nạn nhân chần chừ không dám nhờ tòa án giúp đỡ. Các nạn nhân có thể không cần đến sự can thiệp của hệ thống tòa án vì sợ bị buộc tội không bảo vệ được con em mình khỏi bị lạm dụng và có khả năng mất quyền chăm sóc chúng. Để phá bỏ những cản trở này đối với sự an toàn và công lý, các nạn nhân và trẻ em có thể cần được bảo vệ tốt hơn trong thời gian và sau khi có sự tham gia của tòa án, bao gồm cả việc giám sát chặt chẽ hành vi của kẻ phạm tội. Cơ chế này phải được thực hiện để gắn kết các bậc cha mẹ không ngược đãi và con em họ với nhau.

Bạo hành trong gia đình còn khác với nhiều vấn đề mà các gia đình gặp phải như Billie Lee Dunford-Jackson, Loretta Frederick, Barbara Hart và Meredith Hofford đã viết trong tài liệu có tựa đề “Thống nhất các tòa xét xử các vấn đề trong gia đình: Nạn nhân của bạo hành trong gia đình sẽ được phục vụ như thế nào?”. Ví dụ, mặc dù tòa án thường tìm cách giải quyết các tranh chấp trong gia đình theo cách thức được tất cả các bên chấp thuận, nhưng có thể kết quả là các bên không đạt được mong muốn của họ trong các vụ bạo hành trong gia đình. Mặc dù các phương pháp giải quyết tranh chấp khác như hòa giải có thể là một công cụ hữu ích giúp các gia đình giải quyết một số vấn đề trong các vụ xét xử bạo hành trong gia đình nhưng những phương pháp này có thể cho phép kẻ lạm dụng dồn ép hơn nữa nạn nhân của mình và buộc trẻ em phải hứng chịu sự lạm dụng. Và mặc dù khuyến khích tránh làm gia đình tan vỡ trong quá trình giải quyết các tranh chấp có yếu tố bạo hành trong gia đình, nhưng các nạn nhân và trẻ em thường cần được bảo vệ trước những kẻ lạm dụng và được hỗ trợ để có được sự độc lập.

Việc đối xử với thủ phạm của nạn bạo hành trong gia đình (thường gọi là chương trình can thiệp giành cho những kẻ ngược đãi) tự nó không phải là một sự can thiệp thích hợp. Một chương trình như vậy có thể giúp những kẻ lạm dụng bạo lực học cách thay đổi hành vi của họ nhưng nó không đảm bảo rằng họ sẽ không tái phạm. Để can thiệp có hiệu quả vào nạn bạo hành trong gia đình, việc giáo dục kết hợp với các chế tài, các biện pháp quản lý chặt chẽ và các điều kiện tương ứng với mức độ nghiêm trọng của tội phạm là cần thiết để ngăn chặn bạo hành và giúp nạn nhân giành lại sự độc lập.

Các tòa chuyên biệt xét xử bạo hành trong gia đình

Có rất nhiều hình thức tòa xét xử bạo hành trong gia đình, trong đó có một số tòa được thành lập như một phần hoặc hoạt động song song với tòa xét xử các vấn đề trong gia đình. Tuy nhiên, bất chấp sự đa dạng này, hàng loạt mô hình khác biệt về mức độ chuyên sâu của tòa án xét xử bạo hành trong gia đình đã xuất hiện. Trong tài liệu có tựa đề “Thành lập tòa án xét xử bạo hành trong gia đình: Hướng dẫn và các biện pháp tốt nhất”, Emily Sack đã mô tả các mô hình sau đây:

Sở lệnh bảo vệ dân sự. Nhiều nạn nhân muốn có các lệnh bảo vệ dân sự của tòa án. Một lệnh như vậy sẽ buộc kẻ ngược đãi phải ngừng dùng bạo lực hoặc thậm chí ngừng liên lạc với nạn nhân hoặc ngừng một hành vi cụ thể (ví dụ, đến nơi làm việc của nạn nhân hoặc trường học của con em họ). Việc xin lệnh bảo vệ và việc xét xử vi phạm thường thể hiện số lượng các vụ bạo hành trong gia đình, qua đó việc lập sở lệnh bảo vệ dân sự (một sở như vậy ghi lại các vụ việc chưa giải quyết tại một phiên tòa cụ thể) là một sự lựa chọn hợp lý tại nhiều địa phương. Các sở lệnh bảo vệ dân sự khác nhau về lượng thời gian dành cho các vụ xét xử, số lượng thẩm phán ra lệnh và khả năng thi hành lệnh và giải quyết vi phạm. Mặc dù mô hình này còn hạn chế ở chỗ nếu một tòa chỉ sử dụng sở lệnh bảo vệ dân sự thì không thể giải quyết được tất cả các yêu cầu pháp lý của các bên liên quan. Sở lệnh có thể hỗ trợ một quy trình dễ tiếp cận và đơn giản trong việc tổng đạt lệnh của tòa án. Sở lệnh bảo vệ dân sự đảm bảo an toàn cho nạn nhân, khuyến khích việc sử dụng đầy đủ các biện pháp khắc phục của hệ thống tư pháp và liên kết các nguyên cáo với các cơ quan của cộng đồng.

Mô hình tòa hình sự. Tòa hình sự xét xử các vụ bạo hành trong gia đình giải quyết các vụ án hình sự. Một hoặc nhiều thẩm phán có thể giải quyết các vụ án này. Phần lớn các tòa này chỉ có thẩm quyền xử lý các vụ phạm tội nhỏ. Một vài địa phương đã thành lập các tòa chỉ xử lý các vụ án nghiêm trọng về bạo hành trong gia đình. Tại một số địa phương khác, một tòa chuyên biệt xử lý cả vụ phạm tội nhỏ và các vụ án nghiêm trọng. Mô hình tội phạm nhấn mạnh vào tầm quan trọng của các biện pháp chế tài thích hợp và giám sát kẻ ngược đãi. Mô hình này có một hạn chế là nó không giải quyết các vấn đề dân sự có liên quan; do đó, sự phối hợp giữa các tòa rất quan trọng để đảm bảo tổng đạt các lệnh nhất quán với nhau và cung cấp các dịch vụ phù hợp.

Tòa án xét xử bạo hành trong gia đình với các vụ án có liên quan. So với sở lệnh bảo vệ dân sự hoặc tòa hình sự, tòa kiểu này được thành lập để giải quyết toàn diện hơn các vấn đề về gia đình liên quan đến các vụ án bạo hành trong gia đình. Sack đã xác định ba biến thể của mô hình này:

Tòa kết hợp xét xử bạo hành trong gia đình. Giải quyết các vụ án bạo hành trong gia đình và các vấn đề về gia đình có liên quan như lệnh bảo vệ, giám hộ trẻ em, trợ giúp hoặc ly hôn. Mô hình này thường cung cấp nhiều dịch vụ cho các thành viên trong gia đình.

Tòa gia đình hợp nhất. Thường cho phép một thẩm phán giải quyết tất cả các vấn đề pháp lý liên quan tới một gia đình. Tòa này có thể xử lý các vụ bạo hành trong gia đình ở cấp độ dân sự và/hoặc hình sự mặc dù nó thường tập trung nhiều hơn vào các vấn đề dân sự.

Tòa phối hợp. Một số tòa cùng xử vụ án bạo hành trong gia đình và các vấn đề dân sự có liên quan nhưng theo các sổ ghi án khác nhau.

Tòa xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình và nạn bạo hành trong gia đình

Quá trình phát triển. Theo Hunter Hurst trong tài liệu có tựa đề “Tòa xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình ở Hoa Kỳ”, Bang New Jersey ban hành luật năm 1912 cho phép các tòa cấp quận xét xử tội phạm vị thành niên có thẩm quyền giải quyết các tranh chấp pháp lý trong lĩnh vực gia đình. Hurst viết rằng luật này là bằng chứng đầu tiên bằng văn bản về một Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình. Nhưng trước những năm 60 của thế kỷ trước, tòa xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình bắt đầu xuất hiện và tại Hawaii, New York và Rhode Island đã thành lập hệ thống tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình đầu tiên ở cấp bang. Nhiều bang khác sau đó đã học tập theo. Ngoài việc thành lập hệ thống tòa xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình cấp bang, nhiều bang đang khuyến khích các hệ thống tư pháp địa phương thành lập Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình. Hurst cho biết cả Hiệp hội Luật sư Hoa Kỳ và Hội đồng Quốc gia Các Thẩm phán Tòa Tội phạm Vị thành niên và Gia đình cùng với các tổ chức quốc gia khác đều hỗ trợ việc thành lập những tòa án này.

Cơ cấu. Các bang và địa phương thành lập Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình tùy theo yêu cầu, mức độ mong muốn cải cách và sự sẵn có nguồn lực của họ. Như đã nói ở trên, tòa xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình hợp nhất chỉ có một thẩm phán giải quyết tất cả hoặc phần lớn các vụ việc liên quan đến một gia đình. Ở các tòa xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình khác, mặc dù có sự chia sẻ thông tin, phối hợp án lệnh và các dịch vụ nhưng phương thức một thẩm phán giải quyết các vụ việc cho một gia đình có thể không được thực hiện. Một số thẩm phán được giao đảm nhiệm xét xử lâu dài ở các Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình cũng như có kinh nghiệm rất rộng và được đào tạo về luật án lệ gia đình trong khi những thẩm phán khác lại luân chuyển thường xuyên hơn tới các tòa khác và có ít hiểu biết hơn về những vấn đề này.

Các Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình khác nhau về kiểu vụ việc được thụ lý giải quyết. Hiệp hội Luật sư Hoa Kỳ khuyến nghị trong tài liệu “Tòa xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình hợp nhất: Báo cáo tiến độ”, rằng thẩm quyền xét xử của Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình cần bao gồm cả các vụ án tội phạm vị thành niên; lạm dụng hoặc bỏ rơi trẻ em; chấm dứt quyền làm cha mẹ; giám hộ trẻ vị thành niên; tội phạm hình sự trong gia đình, bao gồm tất cả các hình thức bạo hành trong gia đình; ly hôn, ly thân, bãi hôn, cấp dưỡng, giám hộ, và bảo trợ trẻ vị thành niên; và những người cần được điều trị khẩn cấp. Mặc dù được khuyến nghị nhưng nhiều Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình chỉ giới hạn xét xử các vụ việc dân sự.

Những tòa này còn khác nhau về phạm vi hợp tác giữa họ với chính phủ và các tổ chức cung cấp dịch vụ tại cộng đồng và phạm vi dịch vụ trực tiếp mà họ dành cho các gia đình, và về cách thức họ sử dụng công nghệ và con người để hỗ trợ việc chia sẻ thông tin và ra quyết định chính xác.

Bạo hành trong gia đình là vấn đề của tòa xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình. Về cơ bản, hầu hết các tòa xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình giải quyết các vấn đề ly hôn, giám hộ và bảo trợ trẻ em, và những vấn đề dân sự khác mà các gia đình gặp phải khi giải quyết vụ án ngược đãi. Các tòa án có thể giải quyết yêu cầu lệnh bảo vệ dân sự và đảm bảo việc thực thi và xét xử vi phạm. Một số Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình có thể xét xử các vụ án hình sự trong gia đình - còn phần lớn chỉ có thẩm quyền xử những tội danh nhẹ. Các tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình giải quyết một số lượng lớn các vụ án bạo hành trong gia đình hoặc giải quyết cả khía cạnh dân sự và hình sự của những vụ án này có thể lựa chọn thành lập một bộ phận chuyên biệt trong hệ thống tòa của họ để giải quyết những vấn đề này.

Thuận lợi và khó khăn khi xét xử các vụ bạo hành trong gia đình tại tòa xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình

Việc đồng thời giải quyết bạo hành trong gia đình và các vấn đề gia đình mang lại nhiều lợi ích. Đó là tạo ra cơ hội cho sự phản ứng có phối hợp và toàn diện của hệ thống tư pháp. Nếu bạo hành trong gia đình được xét xử tại tòa xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình, nhân viên tòa án thường có kiến thức trong việc giải quyết các vấn đề gia đình đi cùng với loại tội phạm này. Các thành viên trong gia đình thường được dành cho nhiều loại dịch vụ liên quan để giải quyết các vấn đề của họ. Tất cả các vấn đề pháp lý của một gia đình có thể được giải quyết trong một phòng xử án. Các điều kiện do tòa đặt ra có xu hướng tương thích chứ không mâu thuẫn, đặc biệt là ở các tòa xử lý cả các án dân sự và hình sự vì các phán quyết thể hiện quá trình hoạt động ngày càng hoàn thiện hơn của Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình.

Tuy nhiên, cũng tiềm ẩn nhiều bất lợi. Nhân viên Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình, luật sư và các tổ chức cung cấp dịch vụ có thể thiếu hiểu biết về bản chất đặc biệt của bạo hành trong gia đình và vô ý ra các quyết định khiến cho nạn nhân và con em họ có nguy cơ tiếp tục bị ngược đãi. Bạo hành trong gia đình có thể chưa nhận được sự quan tâm đầy đủ vì nó chỉ là một trong nhiều vấn đề. Và bất chấp sự quan tâm của tòa xét xử các vụ kiện liên quan tới gia đình đối với các biện pháp can thiệp chính thống hơn, nhiều tòa xét xử các vụ kiện liên quan tới gia đình không giải quyết tất cả các khía cạnh của bạo hành trong gia đình. Tuy nhiên, như đã chỉ ra trong tài liệu “Thành lập tòa án xét xử bạo hành trong gia đình: Hướng dẫn và các biện pháp tốt nhất”, các tòa xét xử cả các vấn đề dân sự và hình sự liên quan đến bạo hành trong gia đình có thể đối mặt với những thách thức của chính họ. Ví dụ, họ có thể có xu hướng tập trung vào các vấn đề dân sự mà làm ảnh hưởng đến các vấn đề hình sự hoặc ngược lại, có thể gặp khó khăn trong việc tách riêng thông tin về vụ án, và/hoặc có thể quên các tiêu chuẩn về chứng cứ được áp dụng cho vụ án. Một vấn đề nữa có liên quan là các tòa có thể thiếu nguồn lực để hỗ trợ chia sẻ thông tin khi tính đến yếu tố an toàn và bảo mật.

Sự phối hợp phản ứng của tòa án

Có một sự trùng lặp rõ ràng về cách thức mà Tòa án xét xử các vụ kiện liên quan đến gia đình và tòa án xét xử bạo hành trong gia đình phản ứng đối với nạn bạo hành trong gia đình cũng như cơ hội để hai tòa này cùng hợp tác giải quyết các vấn đề liên quan đến loại tội phạm này. Rõ ràng cơ cấu giải quyết các vụ bạo hành trong gia đình của các tòa là một nhân tố quan trọng trong việc thúc đẩy sự phối hợp phản ứng và giải quyết. Tuy nhiên, dù tòa đã sử dụng phương thức nào, điều quan trọng nhất là các hệ thống tư pháp cần hỗ trợ sự an toàn cho các nạn nhân của bạo

hành trong gia đình và con em họ và buộc những kẻ phạm tội phải chịu trách nhiệm. Đạt được hai mục tiêu có quan hệ với nhau là một nhiệm vụ phức tạp nhưng chắc chắn là rất căn bản. Một số những thách thức được nói đến trong tài liệu “Thành lập tòa án xét xử bạo hành trong gia đình: Hướng dẫn và các biện pháp tốt nhất” bao gồm:

- Đào tạo phù hợp cho tất cả những chuyên gia liên quan đến các vụ án bạo hành trong gia đình;
- Thông báo cho nạn nhân về trường hợp của họ và các lựa chọn để họ quyết định chính xác;
- Xây dựng cơ chế tòa án làm giảm rủi ro đối với sự an toàn của nạn nhân và con em họ;
- Giúp tiếp cận các dịch vụ có thể giúp các nạn nhân và con em họ không bị ngược đãi;
- Thúc đẩy chia sẻ thông tin giữa các bộ phận trong hệ thống tòa án và tổ chức cung cấp dịch vụ khi thấy cần thiết trong từng vụ việc;
- Giám sát kẻ ngược đãi và phản ứng kịp thời và nhất quán khi có sự không tuân thủ;
- Giải thích với thẩm phán rằng họ có thể tham gia vào nỗ lực của cộng đồng trong việc ngăn chặn bạo hành trong gia đình mà không ảnh hưởng đến tính vô tư của họ tại tòa án; và
- Hỗ trợ thu thập và đánh giá thông tin liên tục để nâng cao khả năng xét xử của tòa đối với nạn bạo hành trong gia đình.

Việc thực hiện cam kết đảm bảo an toàn cho nạn nhân và buộc kẻ ngược đãi phải chịu trách nhiệm có thể sẽ mất nhiều thời gian vì phải vượt qua nhiều vấn đề tiềm ẩn gắn liền với bất kỳ tòa chuyên biệt nào xét xử tội bạo hành trong gia đình. Cam kết này làm tăng năng lực của tòa trong việc thực sự giúp đỡ các gia đình đang phải chịu sự ngược đãi.

Kristin Littel là chuyên gia tư vấn về vấn đề "bạo hành đối với phụ nữ" cho Văn phòng về Bạo hành đối với Phụ nữ tại Bộ Tư pháp Hoa Kỳ.

Bài viết có trên Internet tại:

<http://usinfo.state.gov/journals/itdhr/0503/ijde/littel.htm> (tiếng Anh)

http://vietnam.usembassy.gov/wwwhta94_4.html (tiếng Việt)